

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul III

Fondator: Dr. Constantin Dragan

Mai Iunie 1958 n. 30 - 31

Sfântul Petru redimensionat

Revista Patriarhiei române, «*Orthodoxia*» publică în numărul de Iulie-Sept. 1957 un articol al Pr. Prof. Grigore Marcu intitulat: «*Mărturie documentară de procedură sinodală în cartea Faptele Apostolilor*» în care autorul se străduiește să demonstreze că «*verhovnicul*» Apostolilor, Petru, «*a fost încercat, retrospectiv, fără știerea și fără voia sa cu prerogative de primat*». (Subliniem insolita titlatură a Sfântului luat la refoc de reperiiști: «*verhovnic*». Tovarășii de la București, sunt totdeauna bine asortați în materie de slavisme, atunci când vor să dea mai mare credit «*adevărurilor*» sacrosante pe care își țes temele comandate).

Trecând cu buretele peste cuvintele cu care Maestrul, în trei diferite ocazii îl indica pe Petru drept întemeietor al Bisericii și păstor al turmei creștine, autorul însălează o originală teorie despre non-primatul Sfântului Petru, recurând la sistemul deducțiilor «*logice*». Faptele din care D-sa trage aceste concluzii sunt: 1) Completarea numărului Apostolilor (după sinuciderea trădătorului Iuda); 11) Alegerea și hirotonirea celor 7 diaconi; 111) sinodul apostolic de la Ierusalim.

1) «*Sfântul Petru a propus numai alegerea unui nou apostol, care să-l înlocuiască pe Iuda. Dreptul de a face propuneri aparține fiecărui dintre apostoli*».

Concluzie: «*Dacă Petru ar fi fost investit cu prerogative de primat, ar fi desemnat el însuși pe noul apostol, în locul lui Isus, în calitate de a de fruntea al Bisericii. Dar Petru n'a făcut asta. Acest fapt demonstrează că orice interpretare care ar cuprinde mai mult decât atât este simplă propagandă confesională*».

11) Alegerea și hirotonirea celor-diaconi: «*Si în această ocazie Sf. Petru recurge la sinod pentru a soluționa problema acestei hirotoniri. Dacă ar fi avut primatul între Apostoli ar fi rezolvat problema pe cale presidială*».

111) Sinodul apostolic de la Ierusalim a fost convocat pentru a fixa condițiile și modalitățile de primire a necreștinilor în sânul comunității și religiei creștine, «*Chestiunea a fost rezolvată de Petru pe cale sinodală, iar nu "ex cathedra"*».

Si acum iată la ce concluzii ajunge autorul: «*Biserica creștina ortodoxă din Orient posedă sensul propriu al lui Dumnezeu, Sfântului Petru cele ce sunt ale Sfântului Petru. Nu mutilează, nu micșorează, nu minimizează, așa cum nu majorează, nu amplifică, nu umflă esențialul revelat, consacrat, voit de Domnul și Mântuitorul nostru Isus Christos. Biserica ortodoxă conservă ceiace i-a fost dat netransformat, indivizibil și inseparabil, până la o doua venire a drep-tului Judecător. Păstrează ceiace pozezi, ca nimeni să nu-ți ia coroana» (Apoc. 3.11). «*Dacă cineva va adăoga ceva, Dumnezeu va trimite plăgi asupra lui*» (Apoc. 22.18).*

Primatul Sfântului Petru, cu toate consecințele lui dăunătoare pentru pacea și unitatea Bisericii lui Christos este un adaos care a succedat revelației și formulării depozitului de credință creștină. Sfântul Petru a ignorat acest primat, așa cum l-a ignorat cea dintâi generație creștină. A cărei formă de conducere ecleziastică era aceea sinodală».

Este totuși curios faptul că autorul însuși admite că dintre toți Apostolii Sfântul Petru — si tocmai el — era tacit autorizat să vorbească în numele celorlalți, să facă propuneri, să ia inițiative. El, un simplu pescar.

Când între Apostoli se aflau Ioan, Pavel... A căror pregătire le-ar fi putut acorda prerogative speciale de ascendență asupra grupului de semă-

nători ai învățăturii lui Cristos. Faptul că «*Sfântul Petru recurgea la sinod, pentru rezolvarea problemelor importante, nu dovedește atlcvea decât perfecta armonie — pe bază de egalitate în caritate — dintre Apostoli. Dar cine propune convocarea sinodului? Sfântul Petru. Acest efort de «*redimensionare*» a Sfântului Petru nu face decât să aducă noi argumente în favoarea tezei primatului.*»

Un apel al Mitropolitului VISARION

Reproducem din revista *România Muncitoare* apelul adresat românilor în exil de către Mitropolitul Visarion.

Viels-Maisons (Aisne)

30 Ianuarie 1958

Sfinții Trei Ierarhi

«*La râul Babilonului am stat și am plâns, cu gândul la Sion...*»

«*Cum vom cânta Domnului în pământ străin?...*»

Iubiți Fii Duhovnicești și Frați Români,

Așa plângea zilnic proorocul, suferind cu întreg poporul său, cea mai amară robie pe care a îndurat-o în istoria sa.

Noi intrăm în al 14-lea an de pribegie, și viața de exil, cu amărăciunile și greutățile ei, a făcut pe unii să slăbească și să-și piardă încrederea în liberarea țării; pe alții i-a învrăjbit între ei în așa fel că nu le mai rămâne să mai gândiască sau să mai facă ceva în folosul milioanei de frați a căror suferință și suspinuri au ajuns până la ceruri.

Este timpul ca să vă examinați fiecare în parte conștiința, pentru a vedea dacă faceți ce trebuie și cât trebuie pentru cauza sfântă-dezrobirea Țării. Să nu uitați că de felul cum veți avea întrebuințat acest timp prețios veți da seamă înaintea lui Dumnezeu, căci dacă ați nu sunteți în vre-un lagăr de exterminare, sau în pusturile Siberiei sau prin ocne, o datorată ajutorului și Harului Dumnezeu.

Să nu uitați iarăși că fiecare dintre voi pe acolo pe unde soarta l'a dus este un apostol al neamului său încătușat.

Nu vă lăsați copleșiți de amărăciuni, nu vă lasați amăgiți de mirajul vieții, nu vă lasați pradă intrigilor și frământărilor deșarte care folosesc numai vrășmașului, ci strigați fără încetare că Neamul ne este amenințat cu pieirea și se stinge cu fiecare ceas ce trece!

Acest strigăt de durere este mai necesar azi de cât ori când căci acei care ne-au negustorit — acum patruzeci și cinci ani ca pe niște vite — se străduiesc fără preget a găsi noi formule pentru o așa zisă «*coexistență pacifică*», cu cei fără Dumnezeu — faptă care nu-i decât desăvârșirea crimei împotriva celor peste una sută milioane de suflete creștine.

Fii deci treji la suflet căci zilele sunt grele!

Fii demni de strămoșii noștri! Fii mai ales demni de nădejdiile pe care cei de-acasă și le-au pus în voi! Strigați împreună primejdia căci mai lesne se aud vocele multimei decât vocele izolate și neacoardate!

Si mai ales, strânși în jurul altarelor, rugați-vă Tatălui ceresc împreună, căci numai dela El si prin El va veni izbăvirea Neamului care va pune capăt și amarului pribegiei! Darul Domnului, care ne-a ocrotit veacuri de-a rândul strămoșii, să fie cu voi toți - Amin.

VISARION

AVERSIUNI IMPRUMUTATE

mâne în orbita spirituală a celor două puteri schismatice?

Vom analiza separat raporturile Bisericii grecești de la Constantinopol cu papalitatea, și pe acelea ale Bisericii rusești, încercând să tragem deducțiile care ne interesează.

Cauzele care au dus la desmembrarea Bisericii sunt străvechi; ele precedă schisma.

Fractura a fost precedată de o progresivă înăsprire a raporturilor între Biserica Romei și Bizanț, datorită unor cauze mai importante decât însăși schisma. Inovații teologice, prezența din infailibilitate dogmatică (din partea grecilor), măsuri și atitudini ofensatoare, interese politice și administrative divergente, lipsa de contact direct și rapid cu Biserica din Apus: elemente care încetul cu încetul au creat o stare de spirit în care un simplu incident, o ambiție, o imprudență, o încăpățănare pe poziții polemice luau proporții atât de grave încât erau în măsură să sape o adevărată prăpastie între lumea latină și cea orientală.

Agravată de ceace avea să urmeze actului de ruptură însuși, schisma s'a transformat curând într'un adevărat război interconfesional. Actul de separație de la 1504 în mod logic ar fi trebuit să ducă la un simplu paralelism al celor două biserici; pacificarea celor două blocuri spirituale ar fi trebuit să fie rezultatul unui dublu proces de voință unificatoare. Dar n'a fost așa. Deși nevoia de a reconstrui unitatea Bisericii își făcuse drum în conștiința ambelor părți, reunificarea n'a fost posibilă; sau, atunci când provizoriu s'a produs, ea a fost realizată pe baze lipsite de sinceritate, de desinteres, de caritate creștină; deoarece pentru greci, amenințări să cadă sub stăpânire turcească, unirea cu Roma era o simplă speculație politică, în vreme ce Roma încerca să realizeze unirea apelându-se la necesitatea de a crea un bloc creștin. Tocmai această perspectivă de a ajunge la o fuziune cu creștinii din Occident a căror tutelă ar fi trebuit să accepte repugna grecilor; ei ar fi fost de bună seamă bucuroși ca Papa să-i ajute împotriva turcilor, dar nu cu prețul renunțării la o autonomie concretizată de schismă.

Aceste premise de oportunism politic și de neîncredere față de papalitate — în care grecii au văzut totdeauna un dușman mai periculos chiar decât turcii — inaugurate în 1073 de împăratul Mihail VII Ducas, după victoria turcească de la Mantzikert care propunea Papei Grigore VII împăcarea celor două biserici, cu condiția ca Papa să-i trimită ajutor, creștin împotriva turcilor, s'au perpetuat, infirmând încercările de unire care au precedat căderea Constantinopolului.

Timp de patru veacuri două concepții fundamentale divergente și inconciliabile au adversat unirea: aceea grecească, care specula pe teza unui «*acord de doctrină*» bazat pe sinod ecumenic, și aceea gregoriană latină a recunoașterii primatului papal.

Grecii se temeau că unindu-se cu Roma biserica ortodoxă ar fi devenit o simplă provincie orientală a Bisericii romane, cu prelați și împărați desemnați și impuși de Papă, lipsiți de orice autonomie administrativă și politică.

În apărarea pozițiilor lor, contrarii recunoașterii Papei ca șef suprem al creștinătății și Vicar al lui Christos pe pământ, grecii invocau sinoadele ecumenice, care însă nu puteau să rezolve problema primatului papal, și cel mult puteau da loc la sterile și inconcludente dispute teologice, prin care grecii încercau să-și ascundă aversiunea față de papalitate.

Intransigența papilor, care nu puteau accepta jumătățile de măsură ale întoarcerii ortodoxe în sânul Bisericii latine; repetatele întoarceri ale grecilor asupra propriilor lor hotărâri; o politică echivocă de intrigă și de ură față de Roma; pasionalitatea și spiritul de aventură al unora dintre principii creștini, care își ascundeau dorința de pradă sub aparențele unui dezinteresat zel catolic, au înăsprit din ce în ce mai mult raporturile dintre imperul de la Constantinopol și Occidentul latin și au dus la prima cruciată; care, din luptă pentru liberarea Locurilor Sfinte, s'a transformat în scurt timp în luptă împotriva grecilor schismatici.

Expediția, fu condusă de principele normand de Antiohia, Boemond, care, în statele create de cruciați în Orient, inaugurase o politică antibizantină, periculoasă pentru imperul grecesc, prin largă rezonanță pe care o avea în Occident.

Expediția lui Boemond trebuia să naufragieze; dar în timpul cruciatei a patra normanzii atacară din nou imperul grec devastându-l. Asasinatele, violențele, profanările comise de latini la 1204 au compromis definitiv raporturile între ortodocși și catolici. Insuși papa Inocențiu III, indignat de comportamentul cruciaților, care ajunseseră la Constantinopol contrar voinței sale, muștră în repetate rânduri pe cuceritori. Latura cea mai gravă a acestei expediții a fost faptul că devastatorii se profesau apărători ai credinței adevărate și voiau să dea acestui act de insorbordonare la voința Papei un caracter de pedeapsă și de expiațiune. Cruciați a patra, «*care transformase o intenție pioasă într'un adevărat act de brigantaj*» (Achille Luchaire, *Innocent III et la question d'Orient, Paris, 1911, p. 272*) n'a făcut decât să convalidez schisma și a fost cauza unei insurabile antipatii a grecilor față de catolicism.

La rândul lor latinii exagerau în sentimentele lor de neîncredere și de iritare împotriva grecilor. Spiritul cavaleresc, nu totdeauna disciplinat de sentimente cavaleerești, mai ales atunci când era în joc perspectiva unei prăzi ca aceea a orașului imperial grecesc, transformase în devastatori pe soldații crucii. Dar nu e mai puțin adevărat că grecii dăduseră mult de furcă papalității. Unele din motivele de nemulțumire ale latinilor

(Continuă în pag. 11)

Deseu de Drăgulescu

MORAVIA IN U. R. S. S. AVERSIUNI IMPRUMUTATE

Câteodată Alberto Moravia te obosește cu marele său talent. E ca o prăjitură bună în care gospodina casei parcă a pus prea multe condimente...

Am citit și răscolit ultima lui carte "O lună în URSS" și mărturisesc un sentiment de nedumerire: acesta e Moravia, scriitorul de "stângă" pe care burghezia și presa de drapă l-au pus la index?

Alberto Moravia a stat în Rusia 30 de zile și a văzut într-o lună ceiace mulți corespondenți de ziare și diplomați străini n-au reușit să vadă în ani de zile.

Să ne înțelegem: Moravia, în cultura italiană ca și în cultura mondială este — ca să spunem așa — "Moravia", și o competiție cu el, în toate domeniile scrisului, dela reportaj, la cronică, la navelă și la roman, e o competiție divină pierdută.

Ochiul lui s'a demonstrat un obiectiv care pătrunde dincolo de planurile accesibile vederii normale și pătrunde în profunzime ca în fotografiile aeriene care prin nu știu ce miracol fizic reușesc să înregistreze imaginile subterane.

În Rusia Moravia a descoperit, ca'n revelațiile arheologice, înspăimântătoarea riună morală de care interpretă "Inurist-ulu" își făceau iluzia că-l vor ține departe.

A descoperit-o și a căutat s'o înțeleagă și să ne-o comunice, fără note polemice și fără adjective inutile:

Acum, când am sfârșit paginile dense de poezie și de o profundă tristete ale acestei cărți, privim spre Rusia și spre oamenii ei cu compasiunea pe care Moravia o pune în acel capitol despre "sterilitatea durerei".

"Durerea — spune Alberto Moravia — a înghitit în U.R.S.S., ca un monstru înșălbabil, întregi generații fără a menaja pe nimeni: anti-comuniști și comuniști, culaci și muncitori, țărani, militari și funcționari, intelectuali și oameni politici, femei și copii, tineri și bătrâni, militari și funcționari, intelectuali și oameni politici, femei și copii, tineri și bătrâni. Fără să mai vorbim de război, Stalin spunea, cu tonul posesiv al unui crescător de animale domestice ale cărui turme au fost lovite de molimă:

În războiul contra lui Hitler AM pierdut douăzeci de milioane de ruși...

Dar — continuă Moravia — în afară de război au fost suferințele din timpul păcii. Despre acestea Stalin și stalinianii nu au vorbit niciodată, dar se știe că au fost egale, dacă nu superioare, celor provocate de armatele lui Hitler. Nu iubesc statisticele, care sunt un mijloc modern și științific de a spune minciuni cu aparențe de adevăr. Dar — spune scriitorul italian — așa fi aproape tentat să mă întreb: pentru fiecare mort sau condamnat, în timp de război și'n timp de pace, câte persoane dragi, amici și rude, au suferit din cauza lui și cu el?

Este inutil să mai fac un calcul: se poate afirma cu certitudine că în URSS, în ultimii 40 de ani n'a existat o singură familie care să nu fi cunoscut durerea în formele ei cele mai absurde și insuportabile, adică fără nici o vină."

Alberto Moravia a vizitat Rusia după destalinizare, dar în realitate nu reușește prea clar să facă un distinguo între ceiace a fost ieri și ceiace vede azi.

"Toate aceste evenimente — spune el — vor face mâine un splendid efect în cărțile de istorie. Se va spune: aceasta a fost epoca eroică a poporului rus. Dar în realitate ele înseamnă durerea în forma atroce și intolerabilă, dela moartea violentă la pierderea libertății, dela teroarea privațiunilor fizice, dela disperare la torura corporală, pentru milioane și milioane de oameni."

Itinerariul lui Moravia a fost Samarcanda, Leningrad și Tiflis. Ceiace cu alte cuvinte, este o cercetare psihologică a Rusiei, cu etape de la Tamerlan la Dostoievski și Stalin.

Intr'un colhoz uzbek Moravia a fost rugat să vorbească despre condițiile agriculturii în Italia. A răspuns că în Italia majoritatea pământurilor sunt proprietăți individuale.

Proprietatea Khan-lilor? întrebă președintele colhozului.

(Khanii erau principii feudali în Uzbekistan, înainte de revoluție. În muzeul istoric din Tashkent poate fi văzută reconstruirea fidelă a dormitorului unui Khan, cu patul în formă de hamac, cu covoare de Buchara, cu narghileaua respectivă, vase

de bronz pline de dulceași și de fructe și se poate vedea chiar un "Khan" întins pe pat, mamechin înfășurat în mătăsuri și galoane, pe când în jurul lui stau favoritele care-i cântă din ghitară.)

Probabil că Moravia se gândea cu melancolie — dar n'o spune — la modeștii țărani depe coastele Calabrii care erau comparați cu teribili khani din muzelul uzbek.

"Am surâs — spune Moravia — și am explicat că țărani italieni nu sunt chiar de tipul kan-ului..."

Impresia generală care se degajă din lectura cărții lui Moravia este că romancierul italian a găsit o Rusie stagnantă la 1870, o Rusie care nu reușește să depășească atmosfera din romanele lui Dostoievski sau din povestirile lui Cehov.

În acest sens Moravia evocă aeroportul din Kazakstan, construit recent dar în stilul "sfârșitului de veac", cu săli de așteptare ale căror ferestre erau ornate cu lumgi și grele perdele de plus, al cărui mobilier avea linia de gust dubios și complicat, a vechilor saloane danuțiene.

Scriitorul dă acest exemplu și adaugă, pe drept cuvânt:

"Vorbesc despre aeroporturi pentru că un aeroport în stil neoclastic sau Louis Philippe e un fapt de necrezut."

Dar în timp de ce pe planul vieții convenționale "provincialismul" în URSS are ceva de dreptul exasperant, pe planul revoluției industriale aceasta a fost făcută în condițiuni mai bune decât în țările occidentale. Tocmai pentru că a venit atât de târziu. Rusia — spune Moravia — a profitat de "durezoasele și degradantele" experiențe dela începutul industrializării în Occident (acele experiențe care-au provocat "Capitalul" lui Marx) și a putut să-și creeze industria evitând imperfecțiunile inerente oricărui început.

Aici poate ar fi cazul să fac o observație: cred că actualul nivel de viață al muncitorilor din URSS și țările satelite ar trebui să provoace nașterea a zece, a o mie de Marxi și a tot atâtor "Capitaluri". Marx și marxismul s'au născut și au înflorit într-o climă de libertate — hai s'o chemăm că Moravia "degradantă" și "durezoasă" — dar libertatea exista. Marx a murit bătrân și cu barba albă. În Rusia, opozitorilor regimului n'a putut să le crească barba căci Stalin — ieri și Hrușev — astăzi — le-au tăiat-o cu cap cu tot.

Interesante sunt notațiile lui Moravia asupra bisericii ortodoxe, în cursul unei vizite la Mănăstirea Troizki.

"Religia ortodoxă — spune Moravia — nu s'a opus niciodată Statului. Nu a apărut niciodată pe om contra puterii administrative. Dimpotrivă ea a fost polițienească și funcționărească tocmai pentru că nu a fost niciodată nici cultă, nici intelectuală."

Călător pentru prima oară în URSS dar profund cunoscător al literaturii ruse tradiționale, Moravia descoperă tocmai această vechie Rusie pe care o cunoștea din cărți și caută în zadar Rusia nouă, Rusia aceluși mult trâmbițat efort de victorie ale proletariatului și a planurilor cincinale. Spune Moravia:

"Chiar în faptul de a regăsi peste tot ceiace mă așteptam și cunoșteam deja prin clasicii literaturii ruse îmi confirmă ideea unei decadențe iremediabile a unei lumi nu atât de

persecutate și oprimare cât lipsită de viață, anemică"

Totuși Moravia recunoaște existența unei industrii grele, care plasează Rusia, astăzi, ca a doua mare putere industrială a lumii "după Statele Unite ale Americii" dar subliniază inexistența industriei ușoare, care se oglindește în aspectul mizer al orașelor, al cetățeanului rus, lipsit de orice ornament elementar al civilizației moderne. (Intr'o "coadă" la Mausoleul lui Lenin, pe o ploaie torențială, Moravia nu a văzut o singură umbrelă în interminabilele coloane care își așteptau, resemnate, rândul).

E păcat că scriitorul italian nu se oprește mai îndelung asupra primei probleme: industria grea a URSS-ului, și nu încearcă, de exemplu, să dea un răspuns la întrebarea pe care și-o pune astăzi, toată lumea:

În folosul cui s'a revărsat imensul sacrificiu al popoarelor sovietice pentru crearea industriei grele?

În jumătate de secol de confuzie și jertfe — la ei acasă și'n casele altora — care-i cuvântul decisiv pe care l'a dat URSS-ul progresului și culturii mondiale?

Ca sumum al efortului lor științific, aleargă în goană nebună, în jurul pământului, corpul în putrefacție al unui biet câine, iar pe planul culturii Malenkov a trebuit să recunoască:

"Am distribuit mii de "Premii Stalin" dar nu am creat un singur roman"

(Moravia a făcut călătoria înainte de Sputnik și deci nu a putut înregistra reflexul lui în masele sovietice).

Romancier și poet, Moravia preferă explicațiile de ordin psihologic.

Lată-l vagabondând în vechile cartiere ale Petrogradului în căutarea casei lui Dostoievski. O găsește. Este în realitate casa lui Rascolnikov.

Căci Dostoievski și-a plasat eroul romanului "Crimă și pedeapsă" în propria sa casă.

Totul a rămas intact în acest cartier plin de noroi, de străzi defundate și de o disperată mizerie. Lată drumul dela casa asasinului la casa cămătăreșii asasinată: "șapte sute treizeci de pași" spune Dostoievski. Moravia parcurge aceeași stradă și numără pașii: sunt exact 730.

Comuniștii îl resping pe Dostoievski sau, în orice caz, nu-l cultivă. Pentru Rascolnikov Banca și Comerțul au un singur nume: Camăta. Cămătăreasa, deci, trebuie asasinată și cu ea lichidată burghezia. Până aici — marxistii și Dostoievski sunt de acord. Dar exact în acest punct străzile se despart.

Marxiștii spun: eliminăm cămătăreasa și creem o nouă societate fără cămătări și fără clase.

Dostoievski spune: nu e just să ucizi, chiar în numele și pentru binefăcerea omenirii.

"Asistăm în Rusia — concludă Moravia — de circa 90 de ani la un match între Dostoievski și Marx. Primul round a fost învins de Dostoievski pentru că a scris o capodoperă. Al doilea round pare a fi fost învins de Marx, căci teoriile sale au deslășuit o revoluție. Dar al treilea round pare a fi fost învins din nou de Dostoievski: răul aruncat pe fe-reastră de marxism s'a reântors, în torente, în Rusia, prin mijloacele întreprinse de revoluție pentru a se afirma și a se menține".

R.

(Continuă din pag. 1)

erau anterioare schismei și creiaseră o stare de lucruri care nu mai putea fi îndreptată: comportamentul nerespectuos și chiar amenințător al unora dintre împărații de la Constantinopol față de papi; atitudinea iconoclastilor; incapacitatea grecilor de a bara invazia longobardă și arabă care se îndrepta spre Italia; atitudinea ofensatoare a împăratului Mihail III față de papa Nicolae I și disprețul lui pentru latini pe care-i numea «barbari»; iritația provocată la Roma de titlul de «patriarh ecumenic» purtat la Constantinopol, și la Roma considerat o aspirație la gradul suprem în ierarhia creștină; unele exagerări grecești în aprecierea diferențelor între cele două biserici; unele sângeroase reacții — ca răsunarea despotului de Epir, Mihail Anghelos, împotriva latinilor (ucisese câțiva preoți și un episcop latin și răstignise un conecotabil și trei din oamenii săi) creiaseră o atmosferă în care se produsese schisma și în care aveau să eșueze toate încercările de unire sinceră și durabilă.

Acestea au fost raporturile ortodoxiei grecești cu Biserica Romei. Raporturi totdeauna înecate.

Dar ortodoxia română ce motive avea să deteste o unire cu Roma? Se considera oare biserica ortodoxă română, față de patriarhatul grecesc, ceace aceasta se temea să devină față de Roma: o «provincie orientală o catolicismului»?

În România «prozelitismul» catol.

ANDREA RADDI

miscellanea

În localitatea Basarabi (raionul Medgidia) a fost descoperit un monument religios de cea mai mare importanță pentru studiul originilor creștinismului în România. Este vorba de o bisericuță (6 metri în lungime) săpată într'un masiv calcaros și compusă din trei segmente arhitectonice: pronaos, naos și altar.

O inscripție săpată în cretă indică data construirii bisericii: 992.

În pronaos sunt vizibile o serie de inscripții (în caractere cirilice și glagolitice), probabil texte religioase. Tot în pronaos se găsesc câteva figuri săpate în masa calcaroasă a unui singur perete: iepuri, cai și un călăreț pe cal.

În încăperea a doua inscripțiile sunt înlocuite cu cruci — de formă variată — și ele săpate în cretă.

În altar este vizibilă masa altarului, cum și două scaune săpate în cretă.

Monumentul poate fi atribuit sfârșitului veacului X sau începutului secolului succesiv. După părerea specialiștilor, ar fi fost construit în epoca primelor incursiuni pecenege.

Inscripțiile în caractere slavo-bulgare confirmă influența slavo-bulgare exercitată asupra bisericii românești, după creștinarea în masă a bulgarilor, în a doua jumătate a secolului IX.

Deși construită într'un loc puțin accesibil, nu este exclus ca mica biserică din Basarabi să fi aparținut uneia dintre primele comunități creș-

tic n'a adus decât cultură, lumină, progres. Chiar dacă în istoria primelor lui afirmări au fost perioade dificile în care interese politice străine de biserică au determinat situații dureroase pentru românii din Transilvania, care sperau că întorcându-se la Biserica latină ar fi obținut — prin intermediul Papei — garantarea drepturilor lor de minoritate latină preponderantă în sânul imperului catolic austro-ungar. Tragedia episcopului Ion Micu-Klein, mort în exil la Roma, unde venise să implore dreptate pentru neamul său, noi n'o uităm. Dar suveranii — chiar dacă de religie catolică — s'au făcut de multe ori că nu aud exortările papilor. Dar nu pentru acest motiv falimentul misiunii episcopului Micu-Klein trebuie să fie interpretat ca o «trădare» a papilor față de cauza românilor. Papa n'a reușit să obțină drepturi pentru românii din Transilvania, care «totuși» trecuseră la catolicism. Dar catolicismul, în Transilvania, și ori unde a pătruns, a dat românilor școli, cultură clasică, conștiință a latinității lor.

Școlile catolice de la Blaj au dat României figuri luminoase de patrioți al căror cuvânt a contat ceva în istoria independenței și a unificării României, ori ce-ar gândi despre aceasta actuala propagandă anticatolică, specializată în a face «tabula rasa» din adevărurile cele mai sfinte ale istoriei popoarelor subjugate.

tine din Romania; o comunitate nouă, rezultată din creștinarea în masă a populației române din Dobrogea, care a întovărășit creștinarea bulgarilor, n'ar fi putut construi o biserică atât de bine organizată și în plus săpată în stâncă, când se știe că primele biserici în piatră sau cărămidă tencuită, în România, sunt din sec. XVI.

În ce privește figurile de pe unul din pereții pronaosului, ele n'au nici o legătură cu simbolismul religios. Sunt probabil datorite unui barbar (peceneg) dintr'un din triburile răzătoare, care le-a săpat atunci când biserica fusese deja părăsită.

O comisie specială studiază interesantul monument, care va putea face lumină asupra începuturilor creștinismului în România. Repetarea motivului crucii închisă în cerc — motiv care se întâlnește des în pictura murală a catacombelor și care însă lipsește în ornamentația religioasă de factură slavă sau greacă anterioară secolului XII — ar putea să constituie o bună mărturie de existență, în ținuturile din Nordul Dunării colonizate de romani, a unui creștinism deja organizat, de descendență latină, anterior creștinării românilor atribuită Sfinților Ciril și Metodiu.

***

Pictorița română Dna Gigi Aramescu-Anderson, a cărei activitate artistică a avut în America — unde sa află acum — un splendid succes de critică și de public, a expus recent la Miami.

Născută la Galați, Dna Aramescu-Anderson: și-a făcut studiile în România și la Grenoble, completându-le apoi la New York, unde a fost elevă lui Ed. Chavez și Sigmund Menkes.

Este membră a mai multor asociații artistice americane și a expus în principalele galerii de artă ale Americii.

Motivele principale de inspirație ale pictoriței române sunt natura și figura umană

Dna. Aramescu-Anderson aduce în pictura americană modernă o notă cât se poate de personală, care împreună o interesantă interpretare «trascendentală» — «arta este transcendentă», îi place să repete — cu un colorit bogat și senzual în care nu lipsesc amintiri din peisajul românesc, cu tonalitățile lui explosive sau grave, cu lumina lui intens analitic sau de o hieratică prețiozitate.

Artistei noastre, care printr'un limbaj pictoric persuasiv și direct povestește revelațiile sufletului său și vorbește de țara sa de origină, mereu prezentă în sub-fondul picturii sale, îi facem cele mai calde urări.

Frescă le Stefan Constantinescu

(New York 1939)